

# SUSTAVNO ARHEOLOŠKO ISTRAŽIVANJE KASNOANTIČKE NEKROPOLE U ZMAJEVCU 2004.-2005.

## Stručni rad

UDK 904:726(497.5 Zmajevac)“652”

SLAVICA FILIPOVIĆ

Muzej Slavonije Osijek

Trg sv. Trojstva 6

HR - 31000 Osijek

*Sustavna arheološka istraživanja kasnoantičke nekropole u Zmajevcu, lokalitet Várhegy-Mocolás započela su 1999. g. Do 2004. g. istražena je površina od 850 m<sup>2</sup> i 120 grobova. Svi ukopi su kosturni i ukopani su u grobnim rakama i zidanim grobnicama. Grobni prilozi datiraju nekropolu u 4. st.*

Antički lokalitet (Ad Novas) nalazio se na rimskoj cesti Sopianae-Mursa (Antoninov itinerar, Tabula Peutingeriana), u današnjem selu Zmajevac, sjeveroistočni dio Hrvatske Baranje. Sjeveroistočno od lokaliteta «Várhegy», gdje se nalazio vojni logor i naselje, a danas vinograd, 1999. godine započelo je istraživanje kasnoantičke nekropole Mocolás i do sada je otvorena površina od 1200 m<sup>2</sup>, u okviru koje je istraženo 159 grobova.

Stručna voditeljica istraživanja je Slavica Filipović, prof., viša kustosica i voditeljica Pododjela antičke arheologije Muzeja Slavonije. Istraživanje se financira sredstvima Ministarstva kulture RH.

Godine 2004. istražena je površina od 180 m<sup>2</sup> i 21 grob. Nakon humusnog sloja (SJ 1), u sloju lesa (SJ 2) definiraju se grobne rake na apsolutnoj visini od 121.68 m do 121.24 m. Dubina ukopa je od 0.30 m do 2.05 m. Svi ukopi su kosturni i ukopani u grobne rake, izuzev jednog ukopa u zidanu grobnicu (G 135). Pokojnici su položeni u ispruženom položaju u pravokutne rake osim G 140 gdje je kostur položen u ispruženom položaju u ovalnu raku. Ukopi u grobovima

su pojedinačni, osim u G 127 i G 135 s dvojnimi ukopima. U grobovima 125, 135, 137 i 139 nije bilo nalaza.

Godine 2005. otvorena je površina od 170 m<sup>2</sup> u okviru koje je istraženo 18 grobova

Istraženo je 10 ukopa u pravokutnim grobnim rakama (G 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 150, 157, 158), 3 ukopa u kvadratnim rakama (G 149, 151, 153) i 2 ukopa u ovalnim rakama (G 155, 156). Svi ukopi su kosturni i dobro su sačuvani, osim u G 148 i G 152 gdje je sačuvano tek nekoliko zuba i kostiju ruke. Pokojnici su položeni u ispruženom položaju, a ukopi u grobovima su pojedinačni, osim u G 158 s dvojnimi ukopom. Prilozi su zatečeni kod 17 ukopa (osim kod ukopa u G 154), a sadržavali su posude od stakla i keramike, nakit od metala i kosti, željezne noževe, okove i čavle od željeza, te brončane novce.

Materijal datira grobove u drugu polovicu 4. st.

Arheološki nalazi kao i dokumentacija pohranjeni su u Pododjelu antičke arheologije Muzeja Slavonije.



Zmajevac, situacija istraživanja





*grob 81, foto: S. Filipović*



*grob 126, foto: S. Filipović*



*grob 81, vrč i čaša, foto: S. Filipović*



*grob 136, fibula, foto: S. Filipović*



## LITERATURA

- FILIPOVIĆ, Slavica, 2004, *Vijesti Arheološki odjel - Pododjel za antičku arheologiju* // Osječki zbornik 2004, 27, Osijek, 327-330.
- FILIPOVIĆ, Slavica, 2005, *Sustavno iskopavanje* // Hrvatski arheološki godišnjak, 1/2004, Zagreb, 15-17.
- PINTEROVIĆ, Danica, 1961, *O rekognosciranju baranjskog sektora limesa*, Limes u Jugoslaviji 1, Beograd, 43-45.
- PINTEROVIĆ, Danica, 1969, *Problemi u istraživanju Limesa na sektoru Batina Skela - Ilok* // Osječki zbornik 1969, 12, Osijek, 53-69.
- MINICHREITER, Kornelija, 1987, *Arheološko blago Baranje* // Anali Zavoda za znanstveni u umjetnički rad JAZU u Osijeku 1987, 5, Osijek, 90.

## SYSTEMATIC ARCHAEOLOGICAL INVESTIGATION OF A LATE ANTIQUITY BURIAL GROUNDS IN ZMAJEVAC

### SUMMARY

In 2004 and 2005, an archaeological investigation was conducted on a site covering 350 square meters and containing 39 graves. All the burials were inhumation burials in pits except one in which a dead body was entombed in a chamber (G 135).

The bodies were placed in extended position in oblong, square and oval shaped grave pits. Most of the

burials are individual apart from G 127, G 135 and G 154 which are double burials. Grave goods were found in 34 burials and included glass and ceramic vessels, bone and metal jewellery, iron knives and bronze coins which date the graves in the second half of the 4th century. Burials G 125, G 135, G 137, G 139 and G 154 did not contain grave goods.